

WYROK Z DNIA 25 LUTEGO 2009 R.
SNO 5/09

Przewodniczący: sędzia SN Henryk Gradzik.

Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny z udziałem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego oraz protokolanta po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2009 r. sprawy sędziego Sądu Okręgowego w związku z odwołaniem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 20 października 2008 r., sygn. akt (...)

uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu.

Uzasadnienie

Sędzia Sądu Okręgowego został obwiniony o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 107 § 1 u.s.p. polegającego na tym, że w okresie od dnia 6 czerwca 2004 r. do dnia 31 grudnia 2006 r., pełniąc funkcję przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego, dopuścił się rażącego zaniedbania obowiązków służbowych przez zaniechanie sporządzenia alfabetycznej listy sędziów orzekających w tym wydziale, przewidzianej w art. 351 § 1 k.p.k. według zasad określonych w § 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad wyznaczania i losowania składu orzekającego (Dz. U. Nr 107, poz. 1007), a co najmniej od dnia 1 września 2004 r. nie czynił tego pomimo zarządzenia wiceprezesa Sądu Okręgowego, zobowiązującego go do sporządzenia listy sędziów zgodnie z powyższymi przepisami.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wyrokiem z dnia 20 października 2008 r. umorzył postępowanie dyscyplinarne na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. wobec uznania znikomości społecznej szkodliwości zarzucanego czynu.

Rozstrzygnięcie to zostało oparte na następujących ustaleniach i ocenach. Obwiniony z dniem 1 stycznia 2003 r. został powołany do pełnienia funkcji prezesa Sądu Rejonowego w A. i jednocześnie pełnił funkcję przewodniczącego wydziału karnego. Sąd Rejonowy w A. powstał na bazie Roków Sądowych Sądu Rejonowego w B., przejmując ogromne zaległości. W wydziale karnym było 672 zaległych spraw, w tym ponad 150 spraw starych (nawet kilkuletnich). Po trzech latach wydział karny tego Sądu z najgorszego zmienił się w najlepszy, nie tylko w okręgu, ale także w

obszarze właściwości Sądu Apelacyjnego w (...). Osiągnięcie takich wyników wymagało ogromnego nakładu pracy obwinionego sędziego i innych sędziów orzekających w wydziale karnym.

W Sądzie w A. nie była sporządzona alfabetyczna lista sędziów orzekających w wydziale karnym, wbrew wymogom określonym w art. 351 § 1 k.p.k. i § 2 oraz 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad wyznaczania i losowania składu orzekającego (Dz. U. Nr 107, poz. 1007). Obwiniony prowadził jedynie – na własny użytek w celu kontroli i orientacji – zapiski o sprawach przydzielanych poszczególnym sędziom. W sekretariacie wydziału była też lista, stanowiąca powtórzenie zapisów w repertorium. Listy takie były sporządzone w innych sądach okręgu Sądu Okręgowego w B., jednak jedynie lista w Sądzie Rejonowym w C. odpowiadała wymogom wynikającym z tych przepisów. Fakt ten został ujawniony w trakcie kontroli przeprowadzonej w dniach 6 i 9 sierpnia 2004 roku.

Po tej kontroli założony został zeszyt, w którym wpisywano datę wpływu sprawy, nazwisko oskarżonego oraz wyznaczonego do rozpoznania sprawy sędziego.

Wiceprezes Sądu Okręgowego w B. zarządzeniem z dnia 16 sierpnia 2004 r. zobowiązał obwinionego do sporządzenia listy sędziów zgodnie z wymogami art. 351 k.p.k. Obwiniony zgłosił mu, że od dnia 1 września 2004 r. istnieje lista sędziów odpowiadająca tym wymogom. W grudniu 2006 r. przeprowadzona została ponowna kontrola, która wykazała, że w wydziale podległym obwinionemu jest prowadzona lista sędziów, jednak nie spełnia ona ustawowych wymogów. Lista ta zawierała liczbę porządkową wpisu, sygnaturę akt, nazwisko oskarżonego oraz nazwisko sędziego, któremu sprawę przydzielono, nie zawierała natomiast pozostałych adnotacji, w tym nazwiska sędziego, który powinien według kolejności w tej sprawie orzekać i wskazania przyczyn, dla których sprawę przydzielono innemu sędziemu.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uznał, że zachowanie obwinionego polegające na prowadzeniu listy sędziów niezgodnie z wymogami prawa miało miejsce, jednak analiza tego zachowania w świetle przesłanek określonych w art. 115 § 2 k.k. prowadzi do wniosku o znikomości stopnia społecznej szkodliwości czynu. Obwiniony bowiem, po usilnych naleganiach kierownictwa Sądu Okręgowego w B., podjął się niezwykle trudnego zadania wyprowadzenia Sądu Rejonowego w A. z ogromnych zaległości. Priorytetem jego działań było zakończenie zalegających spraw i cel ten został osiągnięty. Ten cel zgodny był z interesem wymiaru sprawiedliwości, jakim jest sprawne rozpoznanie spraw w rozsądnym terminie. Brak właściwie prowadzonej listy sędziów został zauważony dopiero w wyniku kontroli, nie wpływały z tego tytułu żadne skargi i nie została wyrządzona szkoda dla wymiaru sprawiedliwości.

Od powyższego wyroku Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego w Sądzie Apelacyjnym wniósł odwołanie na niekorzyść obwinionego sędziego, zarzucając:

- 1) wyprowadzenie błędnych wniosków z dokonanych ustaleń faktycznych przez:
  - a) uznanie, że obwiniony prowadził listę sędziów w postaci roboczych notatek oraz listę znajdującą się w sekretariacie, które jedynie nie odpowiadały ustawowym wymogom, podczas gdy takiej listy nie było;
  - b) przyjęcie, że stopień winy obwinionego nie był znaczny;
  - c) uznanie, że z powodu tego czynu nie nastąpiła żadna szkoda dla wymiaru sprawiedliwości;
- 2) naruszenie przepisów prawa procesowego mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 128 u.s.p. w związku z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. przez wadliwe zastosowanie będące wynikiem uznania, że stopień szkodliwości społecznej czynu był znikomy;
- 3) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 107 § 1 u.s.p. przez jego niezastosowanie wskutek błędnego przyjęcia, że czyn zarzucany obwinionemu nie uzasadnia uznania go za przewinienie dyscyplinarne.

W konkluzji wnosił – na podstawie art. 128 u.s.p. w związku z art. 437 § 1 k.p.k. oraz art. 107 § 1 i art. 109 § 1 pkt 2 u.s.p. – o zmianę zaskarżonego wyroku przez uznanie obwinionego za winnego popełnienia zarzucanego czynu oraz wymierzenie mu kary dyscyplinarnej nagany, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

W sprawie ustalone zostało w sposób niebudzący wątpliwości, że w okresie objętym wnioskiem o ukaranie obwinionego sędziego, w wydziale karnym Sądu Rejonowego w A. nie sporządzono i nie prowadzono alfabetycznej listy sędziów, odpowiadającej wymogom określonym w art. 351 § 1 k.p.k. i § 2 rozporządzenia z dnia 2 czerwca 2003 r. Uznając, że zaniechanie to nie stanowi – z uwagi na znikomą społeczną szkodliwość – przewinienia dyscyplinarnego, Sąd pierwszej instancji przypisał zasadnicze znaczenie podejmowanym przez obwinionego działaniom prowadzącym do likwidacji zaległości i zapewnienia sprawności postępowania. Względem na dużą liczbę spraw starych, trudności kadrowe oraz ogromny nakład pracy zarówno obwinionego sędziego jak i podległych mu sędziów włożony w likwidację zaległości usprawiedliwiać miał odstępstwo od obowiązku określonego w art. 351 § 1 k.p.k. i przepisach powołanego rozporządzenia.

Marginalizacja znaczenia alfabetycznej listy sędziów nie znajduje jednak uzasadnienia. Sąd Apelacyjny nie uwzględnił bowiem w sposób wystarczający celu istnienia takiej listy, stanowiącej jedną z gwarancji prawidłowego wymiaru sprawiedliwości. Prawidłowe jej prowadzenie ma służyć zarówno ochronie procesowych interesów stron, poprzez zapewnienie obiektywnych kryteriów

przydziału spraw do orzekania przez poszczególnych sędziów, ale także – jak trafnie zarzucał skarżący – zapewniać ma podniesienie autorytetu wymiaru sprawiedliwości przez wyeliminowanie podejrzeń o możliwość pozaprawnego wpływania na wybór składu orzekającego w danej sprawie. Prowadzenie listy służy zatem realizacji przejrzystego, jasnego dla stron, sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Względem na szybkość postępowania nie może eliminować stosowania tej zasady. Z tego względu właśnie obowiązek prowadzenia takiej listy zyskał rangę ustawową, a to oznacza, że nie można się z tego obowiązku zwolnić poprzez prowadzenie roboczych adnotacji i zapisków. Z listy sędziów musi wynikać kolejność przydzielania spraw do rozpoznania poszczególnym sędziom, a jeśli kolejność ta ulega zmianie – wyjaśnienie przyczyny tego stanu.

Przyczynami uzasadniającymi odstępstwo od obowiązku zachowania kolejności w wyznaczaniu sędziego do orzekania w sprawie kolejności przydziału spraw mogą być np. trudności kadrowe w sądzie czy nadmierne obciążenie sędziego obowiązkami służbowymi, uniemożliwiającymi rozpoznanie sprawy przed upływem terminu karalności (por. postanowienie SN z dnia 23 listopada 2004 r., V KK 195/04, OSNKW 2005 r., nr 1, poz. 5). Przyczyna ta w każdym razie musi być zaznaczona na liście sędziów w rubryce „uwagi” (§ 2 ust. 2 rozporządzenia), a co więcej – należy ją także zaznaczyć w zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy (§ 2 ust. 3) – właśnie dlatego, aby gwarancje prawidłowego wymiaru sprawiedliwości nie uległy zachwianiu.

Z tego względu nie można podzielić poglądu wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że uchybienie obowiązkowi określonymu w art. 351 § 1 k.p.k. nie spowodowało żadnej szkody dla wymiaru sprawiedliwości, wobec czego nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego. Trzeba przy tym zwrócić uwagę na to, że obwiniony sędzia nie zastosował się także do zarządzenia wiceprezesa Sądu Okręgowego w B., zobowiązującego go do sporządzenia i prowadzenia listy zgodnie z ustawowymi wymogami, a pomimo tego powiadomił go o wykonaniu zarządzenia.

Wszystkie te kwestie należało wziąć pod uwagę przy ocenie, czy zarzucany sędziemu czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne. Przy ocenie zaś, czy istnieją podstawy do ukarania bądź odstąpienia od ukarania sędziego, należy rozważyć także okoliczności podmiotowe, jak dotychczasowy przebieg służby sędziowskiej, niewątpliwe zasługi dla wymiaru sprawiedliwości, nakład pracy obwinionego i jego osiągnięcia w poprawie funkcjonowania Sądu Rejonowego w A.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 454 § 1 k.p.k. w związku z art. 128 u.s.p.